

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A hirdetésben átvéve.
Egyes évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben hához hozva:
Egyes évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Védők postán szállítva:
Egyes évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivétel a
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vizsgálásá-
rára vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 216. szám.

Nagyvárad. Csütörtök 1915 szeptember 23.

A szerb határon folyik a bombázás.

Budapest, szept. 22. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A Száva mellett és a Drina alsó folyásánál tüzérségi harcok és kisebb méretű csatározás, Pozsarevacot és V. Gradistét bombáztuk.

A montenegrói tüzérség Teodóra tüzelt.

Attörtük az orosz Novajamisch szakaszt.

Budapest, szeptember 22. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Kelet-Galiciában és Volhyniában a helyzet változatlan. Az Ikva mentén egyes helyeken heves tüzérségi harc folyt. Az oroszok elszigetelt arra irányuló kísérlete, hogy a folyón átkeljenek, ütegeink tüzeben meg-
hiúsult.

Litvániában küzdő csapataink tegnap a Novajamisch szakaszon egy orosz hadállást attörttek. 900 embert elfogtunk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Nem jutnak előbbre az olaszok.

Budapest, szeptember 22. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Lairauni fensík északi szakaszát az olasz gyalogság ma hajnalban több órán át heves tűz alatt tartotta anélkül, hogy előbbre jutott volna. A Dolomit szakaszon az olasz tüzérség fokozta a Monte Piano és a hegytől jobbra és balra elterülő védelmi szakasz ellen irányított tüzelést. A helyzet azonban változatlan. Höfer.

Agyuharc Orsovánál.

Budapest, szept. 22. (Saját tudósítónktól.) A bukaresti „Dimineaca”-nak Turnseverinből:

A szerb parti ütegek tegnap délután bombázni kezdték az orsovai gabonaraktárakat. A tüzelés négy óraker eléri tetőpontját, s kisebb megszakítással éjjelig tartott.

A monarchia tüzérsége nagy hatással viszonzta a tüzelést.

Románia közbelépésének lehetősége.

Berlin, szeptember 22. A Berliner Tagblatt a Timesnak a következő szófiat jelentését közli: Románia szilárdul el van tőkélve rá, hogy területe bármiféle megsértésének ellenáll. A román kormány ezt már megmutatta aszal, hogy a lőszer átvitelét Törökországban határozottan megtagadta. Azt a hírt, hogy Romániában egy Marghiloman-Carp-kormányt fognak alakítani, nyilván a németek terjesztették el. Ha a király erre határozná magát, a nép fellázadna. — Philippesou konzervatív vezér egy beszélgetésben kijelentette, hogy Románia az alkalmat, amikor részt vehetett volna a harcban, sajnos, elmulasztotta, de nemsokára ismét itt lesz az alkalom. Ha Németország betörne Szerbiába, Románia közbelépné, nehogy szétszúzzák.

Az orosz tiszték elpusztultak.

Berlin, szeptember 22. Az orosz határról érkező megbízható hírek szerint az orosz gárdatisztikar az eddigi harcokban teljesen megsemmisült. A legelőkelőbb pétervári ezredek nyolcszázánál több tisztet vesztettek. Az ugynevezett „kitűnő brigádok” tisztikara is elesett. Az aktív tisztikarból már elenyészően esekély rész van szolgálatban. A legjobb ezredek legénysége is erősen megfogyatkozott. Így például a wiborgi ezredben már nincs egyetlen aktív katona sem.

A román király Bukarestben.

Bukarest, szept. 22. Az orosz és a francia követek hosszasan tanácskoztak Bratianuval.

A román király Bukarestbe érkezett és Bratianuval két órán át tanácskozott.

Szerb koronatanács.

Nis, szept. 22. Kragujevacban Péter király elnöklésével előbb haditanácsot, majd utána koronatanácsot tartottak.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridicliők, harisnyák, keztük, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

Bulgária mozgósítás után.

Budapest, szeptember 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Wiener Presse szerint diplomáciai körökben a bulgár mozgósítást rendkívül fontosnak tartják.

Remélhető, hogy Románia és Görögország nyugodtak maradnak. Romániában a monarchia megnyugtató nyilatkozatai folytán nyugalom van s Bratianu miniszterelnöksége alatt mást nem várhatunk.

A kormányválság a román királytól függ.

Görögország magatartását illetőleg a helyzet az, hogy még ha Venizelosz az antant-hoz akarna is csatlakozni, az angol ellenes nép, mely a központiak győzelméről meg van győződve és a király ezt meggátolná.

A török területek átadása Bulgáriának.

Budapest, szept. 22. (Saját tud.) Szófiából jelentik: *A török—bulgár megegyezésről ma hivatalos közlemény jelent meg, amely óriási hatással volt a közvéleményre. A török területeket ma adják át. A bulgár hatóságok 28-ikán fogják elfoglalni helyeiket.*

Egy olasz törzskar megsemmisítése.

Budapest, szeptember 22. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: **Tizennyolcadikán Monfalcone-ban az egyik házban tartózkodó olasz törzskart ütegeink gránátokkal megsemmisítették.**

Az antant Bulgária semleges-ségét akarja.

Milano, szeptember 22. A Corriere della Sera arról értesül, hogy az entente legujabb szófiái demarsa nem arra irányul, hogy Bulgáriát megnyerje az ententtel való együttes akcióra, hanem inkább arra, hogy Bulgária semlegességét biztosítsa Szerbiával szemben.

Bulgáriában működik a cenzura.

Szófia, szept. 22. A miniszterelnökség sajtóirodája közölte a lapok szerkesztőségeivel, hogy Bulgária egész területén a mai nappal életbelép az előzetes cenzura. A lapok cenzurálása az igazságügyminisztérium hatáskörébe fog tartozni. A szófiái lapok szerkesztői megjelentek Popov igazságügy-miniszternél, aki kijelentette, hogy a kormány a legliberálisabban kívánja kezelni a lapokat továbbra is és a jogos kritikát ezen-tul sem szándékozik korlátozni. A kormány intézkedése, amelyet az igazságügyminiszter egyelőre nem is kíván életbeléptetni, csak azt célozza, hogy egyes lapok izgatásait megakadályozza és általában mérsékelje azt a hangot, amelylyel a bulgár sajtó az ese-ményeket szóvá teszi.

A bulgár hadügyminiszter kihallgatása.

Szófia, szeptember 22. Az Echo de Bulgarie jelenti, hogy Ferdinánd király fogadta Jekoff hadügyminisztert, azután pedig a trónörökösrel és Radoszlawow-val hosszasan tanácskozott.

Az összes bulgárok egyesítéseért.

Szófia, szept. 22. Radoszlawow bulgár miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány az összes bulgárok egyesítésének útjára lépett. Elhatározta, hogy ezt a célt minden eszközzel eléri.

Olaszország és a dardanellai akció.

Budapest, szept. 22. Luganóból jelentik: A Corriere della Sera szerint az olasz hadvezetőség a dardanellai operációkban részvételét az antant beleegyezésével ez idénre vissza-utasította.

Olaszország elítélolja sebesültjeit.

Berlin, szept. 22. A Vossische Zeitung berlini tudósítója megküldötte lapjának egy kiváló olasz politikus följegyzéseit. Az érdekes eikk a következő:

Olaszországban a Vörös-Kereszt éjjeli vonatokkal szállítja a sebesülteket egész Olaszországba, Közép-Olaszországba, sőt a déli városokba. Az entente által megvásárolt lapok naponként nagy páthosszal irak győzelméről, azt azonban még sem tagadhatják le, hogy az egész olasz hadsereg három hónap óta hiába döngeti a megtámadott szomszéd kapuját. A Bécsbe való masirozástól sokkal messzebb vannak az olaszok, mint bármikor és az ellenség ellenoffenzívája annál inkább fenyegeti Itáliát, minél jobban szétesik az olasz katonai kolosszus.

A máskor oly közlékeny olasz publikum most nem beszélget a közuti kocsikon és vonatokon, hanem belemerül az újságokba. Milano, Firenze, Bologna pályaudvarainak kórházszaga van s a sebesültek, valamint a hallgatag rekruták buskomor bevonulásának látása bizony nem hat lelkesítően a közönségre. Itt ott feltűnnek megbilincselte katonák, akiket karabinierik kísérnek.

A komolyan dolgozó Itália érzi, hogy merész kártyával folyik a játék. A felvilágosodott fejek már rég látják a valóságot s azok a politikusok, akik igazán szeretik a hazát, tisztában vannak azzal a szédelgéssel, amely minden vonalon grasszál.

Olasz szállítóhajók a Dardanelláknál.

Athén, szept. 22. A Dardanelláknál ágyukkal felszerelt olasz szállítóhajók jelentek meg. Az angol hadiszálláson olasz tisztek tartózkodnak.

A német és angol foglyok kicserélése.

Berlin, szept. 22. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: Semleges közvetítés folytán a német és angol kormány között megegyezés jött létre a harc képtelen és békés foglyok kicserélése tekintetében. Mind-

azok a 17 évestől 55 éves korig terjedő katonák, akik hadiszolgálatra nyilvánvalóan nem alkalmasak, megkapják a hazautazási engedélyt.

Dünaburg végnapjai.

Stockholm, szept. 22. A Dagens jelenti: **Dünaburg sorsa meg van pecsételve. A németek bevonulása közvetlen küszöbön áll.**

Japán csak municiót szállít.

Pétervár, szeptember 22. Tokióból érkező hírek szerint a különböző pártok közös gyűlésén Kato, volt külügyminiszter beszédet mondott Japán részvételéről a háborúban. Azt mondta a többek közt, hogy Japannak tartózkodnia kell attól, hogy csapatokat küldjön Európába, ellenben hozzá kell járulnia a szövetséges hadseregeknek municióval való ellátásához.

A harmadik angol hadikölcsön

Amsterdam, szeptember 22. Londonból jelentik, hogy Mac Kenna pénzügyminiszter megkezdte a nagybankokkal való tárgyalást a harmadik angol hadikölcsön dolgában.

Ostrovot bevettük.

Hindenburg és Lipót herceg győzelme.

Berlin, szeptember 22. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Sauchez és Neuville között ugyszintén Roulincourtól keletre a franciák tegnap este támadást intéztek ellenünk. A támadás akadályaink előtt tüzünkben összeomlott.

Champagnében tegnap a Bedu—Sejour majortól északnyugatra koncentrikus tüzünkkel elpusztítottunk újabb francia sáncokat. Erős járőreink, amelyek részben a harmadik ellenséges vonalig előrehatoltak, a franciák súlyos vereségei mellett tökéletesítették a rombolást. Számos foglyot ejtettek, majd parancsuknak megfelelően visszatértek állásukba.

Willervalnál, Neuville-től keletre egynémet harci repülő lelőtt egy angol repülőgépet. A gép vezetője meghalt. A megsebesített figyelőt foglyul ejtettük.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadsereportja.

Lennewadentől délnyugatra (a Duna mellett Friedrichstadtól északnyugatra) az oroszok előretértek. A harc itt még tart.

Smelynától keletre (Dünaburgtól délnyugatra) csapataink 3 km.-nyi szélességbe betörték az ellenséges állásokba. 9 tisztet és 2000 orosz elfogtak és 8 gépfegyvert zsákmányoltak. Oschmyanától északnyugatra és délnyugatra támadásunk tovább is kedvezően előbbrehalad. Subotniki mindkét oldalán átjutottunk a Gavia szakaszon. Jobb szárnyunk a Novogradoktól északra fekvő vidéken előrejutott.

Lipót bajor herceg tábornagy hadsereportja.

A Molcaz szakaszon a hasonnevű helységtől délkeletre is tuljutottunk a Miranka nyugati partján. Orosz állásokat a bresztlitovsk—minski-vas-

utvonal mindkét oldalán rohammal elfoglaltunk, miközben 1000 orosz elfogtunk és öt géppuskát zsákmányoltunk.

Tovább délre Ostrovot helység-harc után bevettük. Pelesanyánál az Oginsky-csatornán át előrenyomult osztagaink az oroszokat Dobroslavska irányában visszavetették.

Mackensen tábornagy hadserege.

Logysintől keletre kisebb harcok voltak.

Délkeleti hadszíntér.

Semmi jelentős esemény nem történt. (Min. eln. sajtóoszt.)

Radko Dimitriev a cári tanácsadó.

Budapest, szept. 22. (Saját tud.) Szófiából jelentik: A Balkanaka Posta értesítése szerint Radko Dimitriev tábornokot a cár a főhadiszállásra hívatta, a hol a cár első katonai tanácsadójaként fog szerepelni.

A szerbek segítsége.

Budapest, szeptember 22. (Saját tud.) Milanóban úgy tudják, hogy a szerbek olasz esztergályosokat fognak kapni. A szerb hadsereg elegendő lőszerrel rendelkezik és jelentékeny angol tüzérség támogatja.

A Ferenc József-föld megszállása.

Budapest, szeptember 22. (Saját tud.) Londonból jelentik a Corriere della Serának: Az orosz expedíció a Ferenc József-földön kitűzte az orosz lobogót.

A kamara teljes ülése.

Panaszok a hadi-adó kivetése ellen.

A nagyváradi Kereskedelmi és Ipar-kamara tegnap délután tartotta teljes ülését, amelyen több érdekes és aktuális kérdést tárgyaltak.

Dr. Moskovits József elnöklete alatt úgy a bel-, mint a kültagok megfelelő számmal voltak jelen. Részt vett a tanácskozásban Siket Traján posta-táviráda főtanácsos, a kamara levelező-tagja is, akit elnök üdvözölt.

Az elnöki jelentés kapcsán néhai Gelléri Mór az Országos Iparegyesület volt levelező-tagjának érdemeit jegyzőkönyvbe iktatták s a kamara úgy az özvegyhez, mint az Országos Iparegyesülethez részvét-iratot intéz.

A titkári és pénztárnoki jelentés tadmásul vétele után a kamara 1916. évi költségvetését tárgyalták s vita nélkül elfogadták. A kiadásokat 59938 koronában, a bevételeket 59950 koronában állapították meg.

A hadi-adó kivetése.

Boros Jenő beltag szólalt fel ezután. Hivatkozott a magyar társadalom áldozatkészségére. Mindenki szívesen áldoz a háborúval összefüggő dolgokra. Most vetik ki a hadi-adót. Ezt is szívesen fizetik, de a kivetés legyen igazságos. Bizottságot alakítottak az alap kivetésére s ez a bizottság minden alap nélkül működött. Most a felszólamlási bizottság tárgyalásánál látják, hogy a kiadás nem áll meg. Az alap kive-

tésnél kevés kereskedő volt a bizottságban, ami helytelen, mert orvosok, ügyvédek helyett kereskedők, gyárosoknak kellett volna ott lenni. Így azután akiket kellett volna, nem vették fel adó alá; így pl. kimaradtak a kantinosok, akik rengeteg pénzt szereztek a háború alatt; ezekre nem is gondoltak. Ezen már segíteni nem lehet. A felszólamlási bizottság is ilyen tagokból van megalakítva: mikor a kereskedő felhozza igazát, csak az a kamarai elnök van ott, aki derekasan védi is a kereskedők érdekeit, de csak egyedül van, a többi tag hivatalnok stb., akik nem ismerik a kereskedők viszonyait s csak a látszatról bírálják el a felszólalást. Mivel ez így marad a jövőben is, kéri az elnökséget, miszerint hasson oda, hogy úgy a kivető, mint a felszólamlási bizottságban a kereskedők nagyobb számmal legyenek.

Dr. Moskovits József rámutat a hadi adó nemes eljárására, a 20000 koronán felüli jövedelem után adóznak, arra a célra, hogy akik károsodnak a háború által, azokat segítsék. A Boros által felhozott panasz nem jogosult. A bizottság minden tagja a legméltányosabban, a legalaposabban jár el s igyekszik kikérdezni, megtudni a valót. A hiba ott van, hogy a kereskedők minden bizonyíték nélkül jelennek meg a felszólamlási bizottság előtt. Szóbeli bizonyíték kevés a kincstári előadóval szemben. Aki felhozta bizonyítékait, azokat figyelembe vették. — Minden nagyobb kereskedőnek kell könyvvezetésének lenni. Lehet, hogy egyes esetekben a kivető bizottság túllőtt a célon, de ebben a bizottságban kellőképp volt képviselve az iparos és kereskedő elem. Így van a felszólamlási bizottságban is. A bizottság meggyőződése szerint, lelkiismeretesen járt el. Jövőre a kereskedők hozzanak magukkal kellő bizonyítékokat s akkor megtalálják igazukat.

A kereskedelmikóroda alapítványi kamatait mint tandíjsegélyt Kisa József III. oszt. kereskedelmi iskolai tanulónak adományozták.

A kartelek ellen.

Szabó Károly beltag: kettős indítványt tett. Az elsőben, hivatkozva a fakartell eljárására, amely megdrágítja az építkezést, indítványozza, hogy a kamara tiltakozzék a kartell uzsora ellen s írjon fel a kormányhoz s Nagyvárad városához küldje meg feliratát pártolás végett. A másodikban kifogásolja a pénzügyintézetek eljárását, hogy 10 százalékos törlesztéssel sem elégednek meg. Indítványozza, hogy a kamara feliratban kérje a kormányt, hogy az építőiparosokkal szemben enyhítő intézkedéseket tegyen a tartozások törlesztésére nézve, vagy a kamara járjon közbe ez irányban a helybeli pénzügyintézetnél.

Hosszu vita után a teljes ülés kimondta, hogy megkeresik a helyi pénzügyintézeteket az építőiparosok kiméltése iránt.

Weisz Mór az iránt panaszodik, hogy a kereskedőket a város kizárta a listárlásból.

Rákos Vilmos panaszodik a Kossuth-utcai postahivatalra, hogy a sürgönyöket csak rendőri igazolvány mellett vesz fel; a déli órákban nem lehet táviratot feladni s pénz csak 5 óráig vesz fel a postahivatal.

Siket Traján postafőigazgató, levelező-tag kellő felvilágosítással rámutatott, hogy

ezekezt változtatni nem lehet, mert országos rendelet intézkedik így.

Ezzel véget ért az ülés.

Az 1897-ben született népfelkelők bevonulása.

Október 15-én lesz a bevonulás

A hivatalos lap tegnapi száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét, melyben az 1897-ben született népfelkelők bevonulásáról intézkedik.

A rendelet szerint az 1897-ben született népfelkelőknek

1915. október 15-én

kell bevonulniok.

A rendelet a következő:

Bevonulási hirdetmény.

A népfelkelésre kötelezetteknek az 1915. évi II. törvényeikk alapján történt behívása folytán az 1897. évben született, továbbá a népfelkelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajásárok stb.), ha a megtartott népfelkelési bemutató szemlén vagy utóbemutató szemlén népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak

1915. évi október 15-én

— amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfelkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvédkiegészítő, illetőleg cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére népfelkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfelkelés behívása folytán kiterjed mindazon 1897. évben született osztrák állampolgárookra, valamint bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évben megtartott népfelkelési bemutató szemlén a népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi október 15-én bevonulni kötelesek.

Az 1897. évi születésű azon hivatásos gőz- vagy motoreke gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálatra való bevonulása, kik ily gépeknél tényleg alkalmazva vannak, beigazolt alkalmaztatásuk esetében a községi előjárásnál (városi hatóságánál) személyesen előterjesztendő kérelmükre az illetékes kiegészítő parancsnokság által 1915. évi november 30-ig elhalasztatik.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, tisztító eszközt, gyapjuból készült alsóruhát és lehetőleg gyapjuból készült harisnyát (kapcát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján elfogyasztott élelemért 1 korona térítési összeg jár.

A lábbeliek és a gyapjuból készült alsóruhák, amennyiben a katonai szolgálatban használhatóknak minősítettek, értékük szerint meg fognak térítettetni.

A bevonulás alkalmával a népfelkelési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfelkelési igazolványi lap azonban a vasuti, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon behívott népfelkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezetettik elő s a ka-

tonai behívás iránt tanusított engedtlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntették.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfölkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapatotestet maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapatotesthez kérheti felvételét, ahová mint népfölkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Azon népfölkelésre kötelezettek, kiknek népfölkelési igazolványi lapjuk szerint Ujvidékre kellene bevonulniok, figyelmeztetnek, hogy a közös hadsereghez beosztottak ne Ujvidékre, hanem Pécsre az oda áthelyezett cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnoksághoz, a honvédséghez beosztottak pedig Ujvidék helyett a 6. honvédszállásos pótzászlóaljához Szabadkára vonuljanak be.

Kelt, 1915. évi szeptember havában.

Bevonulni készülnek a nagyváradi bulgárok.

A világháború figyelmes szemlélője előtt az utóbbi időben egy percig sem volt kétséges, hogy a világháború döntő fontosságú eseményei a Balkánon fognak lejátszódni. A harcban álló európai nagy hatalmak diplomatai érzékelték a felfüggesztés és ígérettel igyekeztek a maguk részére meghódítani az apró balkán államokat s nemzeti aspirációik megvalósítását pillanatnyi diplomáciai vagy stratégiai fölényükkel valószínűvé tenni. E diplomáciai küzdelem ma már dűlőre jutott s az ántánt minden öröklődése dacára, csúfos vereségével végződött.

A küzdelem középpontjában a bulgárok állottak; Bulgáriát igyekezett az ántánt meghódítandó területek odaigérésével s így az összes bulgárajku népek bulgár uralom alá helyezésével megnyerni a maga számára, mert magatartása ránézve nem volt eléggé biztató. S mikor az ez irányban tett lépéseket az ántánt megkezdte, ugylátszik, még nem volt tisztában azzal az áthidalhatatlan, faji gyűlölettel áthatott ellenszenvvel, amelyel a bulgárok az Oroszország, Szerbia, Románia és Montenegró ellen viseltetnek. S a bulgár nép megalkuvást nem ismerő, egyes jellemével, még 1912-ben megtanulta gyűlölni az orosz, a szerbet s a többi zavarosban halászó nemzeteket.

S most, hogy Bulgária is talpra állott, hogy érdekeinek megfelelőleg kivége részét a nagy küzdelemből, nem érdektelen ránk nézve a Nagyváradon tartózkodó bulgárok magatartása és gondolkodása a mai helyzetről.

A nagyváradi bulgárok valamennyien zöldség termeléssel foglalkoznak s a huszárlaktanya mellett elterülő telepükről járnak be naponta a vásárra. Lehetnek vagy harmincean.

Mi sem természetesebb tehát, hogy aki őket keresi, az legkönnyebben a piactéren akadhat rájuk. Ott találtam meg őket én is. Lehetnek vagy hatan s keleties egykedvűséggel ültek apró zsámolyukon paprika halmazaik előtt.

Nagy részt fiatal, 18-20 éves emberek s csak egy volt közöttük idősebb, élemedett kora ember.

Ehhez mentem oda először. Krisztó

Péternek hívják s csak két héttel ezelőtt jött ide Bulgáriából. De már volt itten előbb is s mint minden kalmár, ő is hamar elsajátította a magyar nyelvet.

S mikor megkérdeztem tőle, hogy tudja-e, hogy a bulgároknak háza kell menniök, be kell vonulniok, a legtisztább magyar kiejtéssel válaszolt.

— Hogyne tudnám, uram! Hallottuk mi is, hogy valami készülöben van s hogy konzulunk felhitt mindenkit a hazautazásra. De ez csak a macedón-bulgárookra vonatkozik, ilyen pedig nincs köztünk egy sem. De azért készen vagyunk, hogy amikor kell hazaindulhassunk.

— Bulgáriában milyen volt a hangulat, amikor otthon volt?

— Ezelőtt két héttel jöttem el hazulról, de otthon már mindenki érezte, hogy forró a levegő.

Mikor az oroszok győztek, mindenfelé el volt zárva a határ, senki sem hagyhatta el Bulgáriát. Csak most, hogy a magyarok verik a muszkát, volt szabad eljönni. A nép nyíltan a háborúra gondol Szerbia ellen!

Az 1912 iki esztendő nem felejtjük el nekik soha. Gyalázatos, gaz nép az, uram! Minket sohasem vertek volna meg, ha nincs a hátuk mögött az orosz s ha nem készül ellenünk Románia. Két nap alatt 100 kilométert mentünk Szerbiába, mert a szerbek, a montenegróiak, a görögök, az nekünk semmi. De most hiába van ott az orosz mellettük, most megbirnáuk velük. Most nem volnánk egyedül!

Mikor eljöttem hazulról 2000 koronát hagytam a „Nemzeti Bank” ban. Szükség lehet még rá! S ha nincs, majd megkapom otthon.

S amíg beszélt, lassan körénk gyűltek a többi ott levő bolgárok is. Egykedvű, méltósággal szemekkel figyeltek ránk s csak akkor gyalladt ki éjsötét szemük, amikor a szerbekre tért a szó.

Pável János már hareolt egyszer velük. De amikor nevüket kiejtjük, kreol-szinü arcát előnti a vér s mintha a lelkükből olvasná ki, úgy ejti ki ős úgy mondják vele együtt a többiek is: „gazok!”

A nagyváradi bulgárok e pár, elejtett szava is kétségtelenné teszi előttünk, hogy miért volt meddő az ántánt guzsbakötő ajánlata, diplomáciai küzdelme Bulgáriával szemben. Egyszersmind feltárja előttünk ama szédületes perspektívát, ami Bulgária magatartása folytán a központi hatalmakra és Törökországra háramlík. S kétségtelenné teszi azt, hogy a derék bulgárok bármely pillanatban készek arra, hogy minden erejükkel megvédjék velünk azonos érdekeiket s hogy bosszút álljanak a multért.

A pillanat már nem késhet soká, napok úgy lehet órák kérdése, hogy Krisztó Péter, Pável János és többi társaik elhagyják Nagyvárad békés, csendes falait.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simoz Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hütlén hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Már különlegességek.

A központi járás rokkantjai

Munkába lép a rokkant katonákat gyámolító bizottság.

A rokkant katonák érdekében lázas tevékenység indult meg a vármegye területén. A legelső bizottság, mely már meg is alakult és pár nap alatt megkezdte az elhelyezés munkáját, a központi járás. Itt Nagy Márton járási főszolgabíró alakította meg a járási bizottságot, mely az elmúlt vasárnap alakuló gyűlést is tartott.

Az alakuló gyűlésről tudósítunk a következőket jelenti:

Nagy Márton főszolgabíró vasárnap délelőtti járási értekezletre hívta össze a tisztviselőket. Az elnök elősorban részletesen kioktatta a megjelenteket a rokkant katonákat gyámolító és elhelyező hivatal feladatáról. A kellő felvilágosítások után felhívta a jelenlévőket, hogy alakítsák meg a bizottságot.

A bizottság megalakítását nyomban ki is mondták és Nagy Márton főszolgabíró javaslatára a bizottság vezetését a következőképpen választották meg.

Elnök báró Podmaniczky Károly, titkár Reményi Ferenc, a végrehajtó bizottság tagjává Kőszeghy Imre, Deutsch Ármin, Lihay László, Keszthelyi Sándor, Papp Elemér.

A bizottság azonnal megkezdte a munkáját. A járás területéről már össze is írták a rokkant katonákat. Az összeírás szerint a központi járásban a következő rokkantak vannak:

Mezőtelegd Ignác László mészáros, hentes vagyontalan. Ballábára sánta. **Brágye Tivadar** napszámos vagyontalan, 3 tagu család. Jobblába kurtított. **Milotay János** gépész, vagyontalan, családtalan. Balkeze béna. **Papp Károly** napszámos, vagyontalan, családtalan. Feje, keze, combja sérült. **Beteges**, munkaképtelen. **Kimpán György** napszámos, nős 1 gyermek atyja, vagyontalan. Ballábára sánta. **Kudelka István** vásári árus, nős vagyontalan. Balkeze teljesen béna.

Kaboláspatak. Demján Illés napszámos, nős, 2 gyermek atyja, Jobblába béna. **Hosszu Pál** napszámos, vagyontalan, családtalan. Balkeze béna. **Fikucz János** nős, 3 gyermeke van. Belső sérülés miatt dologképtelen. **Popa Miklós** nőtlen, esekély vagyontalan napszámos. Ballába kurtított.

Pusztaják. Szabó Károly szijgyártómester vagyontalan, családtalan. Lába esonkított.

Pósalaka. Albert Imre napszámos, nős, 2 gyermek atyja, kis vagyona van. Jobb keze béna.

Mezőszabolcs, Drugás Flóra napszámos, nős, 2 gyermek atyja. Belső sérülés folytán teljesen munkaképtelen.

Biharszentandrás. Sztoja Péter földmives, vagyontalan, nős 5 gyermek atyja. Jobb keze béna. (Földmives marad.)

Oláhapáti. Mós Flórián nős, család. Kisebb fokú rokkantság. (Földmives marad.) **Ille Tivadar**, nős, család vagyontalan. Keze zsugorodott. Vasuti, vagy postás szolgai állást óhajt elnyerni. **Frei Mihály** nős, család, vagyontalan. Keze béna. Szolgai állást óhajt elnyerni.

Kardó. Gójlán György nőtlen vagyontalan. (Már erdőéri alkalmazást nyert.) **Buzás Tivadar** nős, család, vagyontalan. Vasuti, vagy posta-szolgai állást akar elnyerni. **Gier Illés** nős, család, vagyontalan. Béna kezű. Vasuti, vagy postaszolgai állást óhajt elnyerni. **Marta Flórián**, nőtlen, vagyontalan. Földmives óhajt maradni. **Váradesehi Szfurto** Dániel földmives, nős gyermekes. (Földmives akar maradni.) **Csudás Traján** nős, család,

vagyonos. Kisebbségi rokonság. (Földmives akar maradni.) Beringye Tivadar nőlen, vagyontalan, napszámos.

Hegyközülak Szűcs Károly földmives, nős, 1 gyermek atyja, vagyonos. Jobb keze amputált. (Földmives marad)

A bizottság Podmaniczky Károly báró agilis vezetése és Nagy Márton óriási élettapasztalata, körültekintése mellett minden valószínűséggel ez a bizottság fog a legnagyobb eredményt elérni a vármegyében.

Kitüntetési-ünnepély a Tisza Kálmán-téri kórházban.

Arany vitézségi érem feltűzése Sárközy zászlós mellére.

A szeptemberi farsangi napsugarak vöröses fényével aranyozták be a Tisza Kálmán-téri katonai tartalékkórház sárga ódon falait. Az udvaron, ahol a sárguló levelű orgona bokrok alatt felkötött karu, sántikáló katonák szoktak szórakozni, érdekes meglepő kép tárul a járókelők szemébe. Az összevissza szürke csoportok helyett glédába állított katonák állanak mindennemű fegyvernemből összeválogatva. Érdekes csapat. Egyiknek karja van felkötve, a másiknak arca van bepólyázva, de mindegyik úgy áll, mint a cövek, vigyázz állásban, szilárd tekintettel néznek maguk elé. Ünnepélyes aktus folyik le előttük.

Egy délceg, fiatal katonatiszthelyettesnek tűzik mellére a kitüntetést, a csillogó arany vitézségi érmét. Nagybócsai Sárközy János 37-es zászlós a kitüntetett katona.

Körös-körül a sorfalat álló sebesült vitézek kivül díszes közönség, katonatisztek vannak jelen a lélekemelő ünnepélyen. Ott vannak a kitüntetett zászlós szülei Sárközy Andor és neje, Tatár Zoltán és neje, dr. Csermák főorvos, Grósz Ernő dr. ezredorvos, dr. Balkányi Ernő, dr. Julier katonaeorvosok, Král főhadnagy, Lédig Árpád, dr. Frankó Józsefné, Kakas Mimi stb.

Dr. Grósz Ernő ezredorvos előlép és magas szárnyalású szavakat intéz a felkötött karu Sárközy zászlóshoz. Németül beszél, mert német ember, de a szavakból kiérzik az a meleg érzés, amely szívót a magyar katonák felé vonzza.

Beszédében például állítja oda a fiatal zászlóst a katonák elé azért a vitézségért és bátor magatartásért, amellyel a világháború kezdetétől 11 hónapig küzdött a harcúterén. Felemlítette azokat a bátor, hősi tetteket, amelyekkel méltóvá tette magát az arany vitézségi éremre, erre a ritka, szép kitüntetésre.

Azután következett az ünnepélyes pillanat, az ezredorvos feltűzte a csillogó aranyérmét a feszesen álló katona mellére, s egy pillanat múlva már ott díszleg rajta a vitézség ragyogó dokumentuma. Tisztársai, felebbvalói örömmel vették körül Sárközy Jánost s gratuláltak a szép kitüntetésért.

Most folyt le a legmeghatóbb jelenet. Parancsszó hangzik, s az egyik sor katonaság, amely csupa 37-es fiukból áll, megindul. Bár mindegyik sebesült, de lábuk erősen dobog a földön, melle mindegyiknek kifeszül s a feszesen lépkedő harcosok kipirult arccal, boldogan, büszkén tisztelegnek vitéz zászlósuk előtt, aki sapkájához emelt kézzel, a meghatottságtól révedező tekintet-

tel, de büszke vigyázz-állásban köszöni meg bajtársai tisztelgését.

Valóban ritkán látható a harsajztól távoleső városban ilyen lélekemelő, fenséges jelenet.

Nagybócsai Sárközy János, a nagyléptű takarékpénztár tisztviselője, mint tartalékos zászlós szolgál a 37. ezred 16. századában a mozgósítás óta s 11 hónapot a harcúterén töltött, s csak súlyos sebesülésével szállították el a véres tusák színhelyéről.

Előbb a montenegrói határon vette ki részét a küzdelemből, majd a szerb harcúterén állta meg helyét derekasan.

Az olasz hadüzenet után az olasz harcúterén védelmére vezényelték csapatát, ahol a József bakák oly hősiességgel álltak ellen az ellenség betörésének s szereztek újabb dícsőséget az ezrednek.

Csapatával Sárközy János zászlós a Krn hegyesücs védelmére rendeltetett ki éppen akkor, midőn az olaszok óriási túlerővel minden áron hatalmukba akarták keríteni ezt a fontos pozíciót.

Julius 22-én, éjjel 1 órakor a legnagyobb ágyutűzben vezette fel csapatát a Krn re. Mire felérték, nagy küzdelemmel és hősi elszántsággal, óriási golyózápor ömlött rájuk s az ellenség alig 10-15 lépésre volt velük szemben.

Sárközy zászlós lelkesítő szavai mellett a legnagyobb nehézségek dacára olyan heves tüzzel támadták meg a József bakák az ellenséget, hogy az olasz halottak egészen elborították a területet s a megmaradtak vad futásban menekültek.

Az újabb és újabb támadásokkal és a túlerővel szemben reggelig tartotta magát a Sárközy csapata, míg a bosnyák katonák felváltották.

Az iszonyú küzdelemben Sárközy zászlós rettenetesen bátorsága példás volt.

A heves küzdelem végén egy gránát becsapott s a gránát által szétrobbant szikla szilánkjai nyolc sebet ütöttek a derék zászlóson.

Legsúlyosabb sebet a balkarján kapta, amelynek izmait a kőszilánk szétroncsolta.

Előbb a zágrábi kórházban ápolták, majd hazaszállították s a Tisza Kálmán-téri tartalékkórházban részesült gondos ápolásban. Pár héttel ezelőtt dr. Csermák főorvos megoperálta a súlyosan sérült kart. Az operációnál még mindig találtak a mélyebben apró szikla-törmelékét.

Szerencsére a gyógyulás most már gyorsan halad s nem sokára teljesen felépül a derék zászlós, aki, mint halljuk, nemsokára még másik jól megérdemelt kitüntetésben is részesül: az arany vitézségi érem mellé megkapja az arany csillagot.

HIREK

* **Signum laudis.** A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért Grósz András 37. gy.-e. bel. főhadnagynak a legfelsőbb dícsőrd elismerés tudtul adassék.

* **Az élelmezési bizottság ülése.** A lakás- és élelmezési bizottság a város székháza bizottsági termében folyó évi szeptember 23-án, csütörtökön délután 3 órakor ülést tart, amelyre a bizottsági tag urak ezuton is meghívottak. Tárgy: 1. Közélelmezési ügyek. 2. A magyar kir. földmivélségi miniszterium kirendeltségének javaslata a közélelmezés javítása tárgyában. Nagyvárad, 1915. szeptember 12. Gerő Armin sk., elnök.

* **Kitüntetett tűzmester.** A király Laubheimer Alajos 19. tábori tűzér ezredbeli tűzmestert a koronás ezüst éremmel a vitézségi érem szalagján tüntette ki.

* **Matiné Mária-lak javára.** Vasárnap délelőtt 11 órakor a Katolikus Kör nagytermében Mária-lak javára megírtandó matiné iránt az érdeklődés napról-napra fokozódik. A rendezőség már végleg megállapította a matiné műsorát, amely a következő lesz:

1. „Ünnepi megnyitó“ tartja Brém Lőrinc kanonok.
2. „A három jó barát.“ Énekli Békefi Lajos.
3. „Bohémélet“ (Mimi nagy áriája) Énekli dr. Krüger Aladárné urasszony.
4. „Műdalok“. Énekli Bihary Sándor.
5. „A kevlári bucsu“ Heinétől. Előadja Polgár Mariska.

Az énekszámokat zongorán Várady Aladár fogja kísérni. Helyárak: Fenntartott hely 1 korona 20 fillér, ülőhely 1 korona, álló- és karzat jegy 30 fillér. Jegyek elővételben Vidor Manó könyvkereskedésében kaphatók.

* **Dr. Dóry István a városi főügyész helyettese.** Tudvalevő dolog, hogy a város főügyésze dr. Thury László bevonult katonának, s jelenleg is katonai szolgálatot teljesít. Helyettesét a város nem rendelt, s így ezideig mint városi alügyész dr. Dóry István járt el a város peres ügyeiben. Mint hogy azonban a dologból bizonyos huza-vonak is származtak, a tegnapi tanácsülés úgy határozott, hogy dr. Dóry Istvánt bízzák meg a katonai szolgálatot teljesítő dr. Thury László helyettesítésével, szóval a városi főügyészi hivatal ideiglenes vezetésével.

* **Az ismeretlenek fényképe.** A harcúterén és a kórházakban nagyon sokan haltak el olyan katonák, akiknek nem lehetett megállapítani személyazonosságukat. Kihallgatni nem tudták őket, mert mire erre került a sor, a szerencsétlen katonák már meghaltak. Nehogy a személyi adatok ismeretlenül maradjanak és e miatt zavarok álljanak elő, Bécsben a bécsi központi közös tudósító iroda az illető katonákat, részint még életben, részint a koporsóban, lefényképezte. A fényképeket az ország minden törvényhatóságának megküldték. Az első küldemény 16 fényképet tartalmaz. A fényképeket az alispán a főszolgabírákhoz küldi ki és dobszóval hívja majd fel a lakosság figyelmét az ismeretlen hősekre.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dozső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* **Ottokár-hadiárvaház.** Már a múlt számunkban közöltük, hogy dr. Karásonyi János, a káptalan kiváló országos nevű tagja ezer koronával tisztelte meg Szilágyi Dózsnak az Ottokár hadi árvaház érdekében lapunkban közölt felhívását. Most örömmel közöljük, hogy Grócz Béla nagyprépost ugyancsak ezer koronát küldött Szilágyi Dózsnak továbbítás végett ugyanezre a célra. Szilágyi Dózsa mély hála tölti el, nemcsak azért, hogy az 5 gyűjtőivére adakozott a nagyprépost, hanem, mert mindig hathatós erkölcsi és anyagi támogatója volt úgy az ifjuság lelki gondozásában, mint társadalmi működésében. Az ifjuság is pártatlan buzgósággal képviseli az ügyet ismerősei körében. Buzássy Barna VII. o. gimnazista gyűjtőívén adakoztak: dr. Fráter Imréné 10 K, dr. Fráter Imre 10 K, Buzássy Albertné 10 K, Buzássy Albert 10 K, Buzássy Barnabás 5 K, Hamary Dániel 2 K, N. N. 2 korona. Szilágyi Dózsa eddigi gyűjtésének eredménye (beszámítva azt, amit ő adott) összesen négyezerötszáznyolcvanöt korona, azaz ötöszázötvenöt forintot adta a Pestii hazai első takarékpénztári egyesületbe az Ottokár-hadiárvaház alapra.

* **Köszönet a vármegyének.** Biharvármegye törvényhatósága évekként elzött a gróf Buttler János-féle alapítványi helyet Godán Gézsának adományozta. Godán elvégezvén a katonai iskolákat, ő Felsőházi hadnagynak nevezte ki és mint tisztet beosztották a lugosi 8-as számú tüzérezredbe. — A fiatal hadnagynak tegnap egy igen melegszerű levele érkezett a vármegyéhez. A levelet a Ludovika parancsnoksága küldte le. Godán hálás köszönetét fejezte ki a vármegyének azért, amiért őt tántette ki az alapítványi helylyel. A köszönetet a katonai akadémia parancsnoksága is megismételte, azért, hogy a vármegye jóvoltából ilyen derék tisztet nyert a magyar hadsereg.

* **Államsegélyek kifizetése.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy szeptember hó 15-től október hó 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása f. hó 27-én hétfőn, 28-án kedden, 29-én szerdán és 30-án csütörtökön a tűzoltó lakományában levő hivatalos helyiségben fog eszközölni. Ez alkalommal mindenkivel tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: 27-én hétfőn jelentkeznek: 1-400-ig fehér, 750-1000-ig kék, 1000-1400-ig sárga, 2000-2500-ig piros sorszámmal ellátott egyének, 28-án kedden: 400-750-ig fehér, 1400-1600-ig sárga, 2500-3000-ig piros, 3000-3500-ig kék sorszámmal ellátott egyének. 29-én szerdán: 3500-4000-ig kék, 4000-4500-ig zöld, 1600-2000-ig sárga, 5100-5218-ig fehér, 5218-5400-ig sárga sorszámmal ellátott egyének. 30-án csütörtökön: 4500-5100-ig zöld, 5480-6000-ig kék, 6000-6170-ig piros sorszámmal ellátott egyének. — Figyelmeztetek minden egyes államsegélyes, hogy a fizetési könyvecskék kizárólag a fent megjelölt sorrendben és a személyazonosságai cedulák színei szerint illetékes pénztáraiknál lesznek fizetve és lakbérédu-lák felmutatása ellenében kiadva. Ennél fogva a most megállapított sorrendet mindenki saját érdekében tartsa meg és házigazdájának azon két tanu által előttemezett nyilatkozatát, hogy lakbérilletményét pontosan átszolgáltatja, feltétlenül hozza magával. Egyidejűleg mindenkit saját érdekében és a fizetések akadálytalan teljesítése szempontjából felhívok, hogy a rendelkezésére

álló 10 és 20 filléres, valamint 1 koronás váltópénzt hozza magával és azt a fizetést teljesítő pénztárnál a fizetés alkalmával váltsa be. Nagyvárad, 1915. szeptember 22. Juricskay Barna, tanácsos.

* **Nőtlen, vagy özvegy szabómester,** illetve szabó segéd azonnal felvétetik kapusnak. Jelentkezni lehet a róm. katolikus papneveldében.

* **Eladó Finom ebédlő és szalon butor** Bunytay-liget u. 6.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **A Bihar megyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy a 1915. évi hadikölcsön 5 és fél százalékos és 6 százalékos végleges kötvényei az intézet pénztáránál mai naptól kezdve kiszolgáltatnak.

* **Elveszett.** Vilács Venczel szombaton éjjel 2 órakor a Téglavető utca sarkától a 14. számig elvesztett egy ridikült, melyben 10 korona és 2 arzékesigazolvány volt becsületes megtaláló a Tiszántul kiadó hivatalába adja be, a hol kellő jutalomban részesül.

* Három liter **Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a Farkas féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Telire tea vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sóborszesz 56 fillér. **Vigyázat!** Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefont sz. 635.

* **Kökögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle **hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefont: 13-02.

* **Családi rum** vaníliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindentéle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* Egy ügyes **fodrásznő** hához ajánlkozik, czim Téglavető utca 6. sz.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá-ayos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbé adó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bómer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Luxemburg grófja. (Sz. Zsigmond Anna és Tompa Béla fellépte.)
Pénteken: Éjjeli ór. (Bemutató előadás.)
Szombaton: Éjjeli ór.
Vasárnap délután: Obsitos; este: Vig-özvegy. (Sz. Zsigmond Annával).

Luxemburg grófja kerül szinre ma este a főszerepekben Sz. Zsigmond Anna és Békefi Lajossal.

IRODALOM

A háboru költészete. (Szemelvények.) A tanuló ifjuságnak írta és szerkesztette dr. Vajda Gyula állami felsőbb leányiskolai igazgató. Soha, még egy nemzetnél sem fonódott össze háboru és költészet annyira, mint nálunk. Egy év alatt közel tízezer költeményt irtak a dalos, a bátor, a hősi magyar katonáról, a sebesültekről, anyák és hitvesek szent fájdalomáról, áldozatkészességéről, a diadalokról és mindnyájunk édes buszreményéről: katonáink visszatéréséről. Ma csak ezen költeményeket olvassák, szavalják igaz lelkesedés és lelkesítés hangján. Egybe olvadnak a dicső Magyarországnak rendületlenül szilárd alapját. Ezt célozza a háboru költészetről irt lelkes tanulmány és annak megvilágítására kiszemelt száz költemény a magyar háborus versek java termékeiből.

Együtt van a könyvben az egész élő magyar Parnasszus, a hit és a lelkesedés hangja, mely éltető szelleme volt mindig nemzetünknek. Petőfi, Tóth Kálmán, Gyulai Pál egy két költeménye vezet be helyes megválasztással a sort, hogy aztán teret engedjenek a ma költészetének. — A szerkesztés művészi gondja a háboru egész történetére kiterjed. Ó Felsőgéről, a királyról szóló erőteljes, gyönyörű költemény, Szávay Gyula hatalmas verse a prologus, melyet a hadba szállásról, a magyar katonáról, a hazáról és a magyarságról, a hősekről, a harcterekről, az anyákról és hitvesekről, a németekről, a gyermekekről, a békéről stb irt költemények követnek. A könyv elrendezésében az iskolai szempont az uralkodó, mégis odailik az minden magyar ház asztalára. Petőfi és a magyar klasszikusok köteteli mellé, mint a diadalmas háborunak és nemzetünk igaz, szent lelkesedésének ragyogóan szép tükré. A könyvet Rózsavölgyi és Társa budapesti cs. és kir. udvari zenemű- és könyvkereskedő igen csinos, kedves formában, szép nyomással adta ki s úgy nála, mint az összes hazai könyvkereskedésekben és lapunk kiadóhivatala útján is 2 koronáért megszerezhető.

Uj Idők. Az Uj Idők legujabb számában fejeződik be Gábor Andor Egy untaughlich noteszából és Ingeborg Vollquartz Ezredes ur leányai című regénye. Elbeszéléseket Somlay Károly és Lázár István irtak, míg a cikkeket Vértés József irt Egy tüneményes asszonyi pályafutás, Jászai Horvát Elemér Egy régi templom halálára címmel. Somlyó Zoltán versein kívül megemlítjük a pillanat-

fölvételek rovatát, a képek közül a Vaszari Kolos temetéséről készült képek sorozatát, képeket az északi, déli és nyugati haretéről, továbbá a Nemzeti Áldozatkészség szobrát. Az Új Idők előfizetési díja negyedévre 5 korona, félévre 10 korona.

Egy angol altábornagy kémkedése. A Magyar Könyvtár rendkívül érdekes számmal lepi meg a közönséget. Az egész világajtóban óriási feltűnést keltett Baden Powell angol tábornok könyve, amely nyíltan leleplezi azokat a módokat és módszereket, ahogy az angolok kémkedéseiket üzik mindenütt a világon. Baden Powell maga is az angol katonai hírszerző osztály tagja s később főnöke volt, számtalan kémkedő utón bejárta egész Európát s könyvében azt mondja el, hogyan szerezte be, miféle ravaszságokkal, csalafintakkal az értesüléseit. Alig még egy könyv, amely olyan autentikusan világítana bele a katonai kémkedés titkaiba, mint Baden-Powell önvallomásai. A könyv most magyarul is megjelent Ruttkay György gondos fordításában s Radó Antal kitűnő vállalkozása, a Magyar Könyvtár adta ki. A kémkedésben mindig van valami izgalom s ez a könyv különösen érdekes, szenzációs titkokat leplez le. A Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég adta ki; ára 60 fillér.

Magyar kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Meglent havonként kétszer: 5 án és 20 án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal:

Tanulmányok: Bergson filozófiája. Dr. Rejő Tibor. — A magyar szabadkőműveség és a háború (Második, befejező közlemény.) — A pénzügyi spekuláció műhelyéből. Stiek Vilmos. Tárcá: Esküvő előtt. Kovács Károly. Pajzs és kard: Levélszék rény 51. A társadalmi fejlődés iránya és a köztársaság. Komárik István S. J. — Riadalom a szabadkőművesek közt. B. K. Szemlék és kritikák: A Nemzeti Szalon kiállítása. Ifj. Gonda Béla. — Könyvek: A pannoniális főapátság főiskola évkönyve az 1914—15 ki tanévre. Dr. Walter János. — Színház: Bródy Sándor új darabja. Deák Viktor. Napló: A háború története. VIII. Ackermann Kálmán. — Halálozás. — Rövid följegyzések.

SPORT

Oszták önkéntesek a Sport-téren. A városunkban létesített tartalékos tiszti iskolába legutóbb újabb oszták önkéntes csapatok nyertek beosztást s köztük fölös számban kitűnő fociballjátékosok. A NAC felhasználván az alkalmat kieszközölte, hogy ez önkéntesekből egy reprezentatív csapat alakuljon s a Rhédey-kerti Sport-téren be is mutatkozzék. Ez a fölöttébb érdekes bemutatkozó vasárnap délután lesz, amikor az önkéntesek válogatott csapata a NAC csapatával fog egy hadi jótékonyági célt szolgáló mérkőzést játszani. A mérkőzés elsőrangú sportértékkel bír, mert az oszták önkéntesek csapatának tagjai csupa neves oszták játékosok, a kik elsőrangú bécsi, prágai, lemergi klubokban sportoltak. A vasárnap délután tehát igazi sportélményt fog nyújtani s a program teljessége érdekében a NAC II. is szerepelni fog egy helyi válogatott csapattal szemben.

Legújabb táviratok.

Papp Zoltánt megamputálták.

Budapest, szeptember 22. (Saját tud.) Papp Zoltán képőrségi állapotában komoly komplikációk állottak be. Vérmérgezést állapítottak meg, amiért is jobb lábát térdkalácson felül amputálni kellett. Állapota súlyos, de az orvosok reménylik, hogy nem életveszélyes.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
DR. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
20950—915. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívja az utazó közönség figyelmét ama körülményre, hogy a m. kir. Belügyminister Ur 32000—915 eln. számú körrendeletével az eddigi utazási igazolványokat hatályon kívül helyezte s így azokkal

F. HÓ 20 TÓL UTAZNI NEM LEHET.

E most jelzett naptól kezdve az ország ugynevezett hadműveleti területeire teljesen új igazolványi úr. apok válthatók, amelyekre vonatkozólag a következőket állapította meg a Belügyministerium:

Az ország egész területét három zónára osztotta föl.

A legfelsőbb terület, amelyen utazási igazolvány nélkül is akadálytalan lehet utazni, a külső hadműveleti területen kívül eső zóna. A második az ugynevezett külsőhadműveleti terület zónája, amely területre tartoznak:

Az északi hadműveleti területen: Háromszék, Csik, Udvarhely, Maros Torda vármegyék és Marosvásárhely város; Beszterce-Naszód, Máramaros, Ugocsa, Bereg, Ung vármegyék, Szabolcs vármegyéből a mándoki járás, Zemplén vármegye a sárospataki, tokaji és szerencsi járások kivételével; Sáros vármegye, Abauj-Torna vármegye, a gönczi, szikszói és tornai járás kivételével; Kassa város, Szepes, Liptó, Árva vármegyék, Turóc vármegye a stubnya fürdői járás kivételével, Trencsén vármegye a pulói, illavai és báni járás kivételével; Ausztriában: a Turka, Stari-Sambor, Przemysl, Jaroslau kerületi kapitányságok, (bezárólag) mint keleti határvonal; és a Wall, Meseritsch, Máhrisch-Weiskirchen, Troppan, ker. kapitányságok (bezárólag) — mint a nyugati határvonal között fekvő aliciai, morvaországi és sziléziai terület — Oroszlengyelországban: a Visztulától balra fekvő terület Ibra, Korinice és Radom kerületek kivételével.

A déli hadműveleti területen: Magyarországon: Brassó, Fogaras, Nagy Küküllő, Kis Küküllő, Alsó-Fehér, Szeben, Hunyad vármegyék, Krassó Szörény, Temes, Torontál és Bács-Bodrog vármegyéknek azon járásai, amelyek nem esnek a belső hadműveleti területbe; továbbá Baranya vármegye és Temesvár, Zombor, Szabadka és Pécs városok. Horvátszlavonországban: Pozsega és Verőce vármegyék; Boszniában Banjaluka, Billac és Travnik kerületek.

A délnyugati hadműveleti területen Ausztriában: Vorarlberg, továbbá Tirolból Landek kerületi kapitányság, Nauders kerület kivételével, azután Reutte, Imst, Innsbruck, Schwaz; Kufstein, Kitzbühel kerületi kapitányságok és egész Salzburg és Stájerország: — Horvátszlavonországban Z gráb, Varasd. Bjelovar vármegyék és Zágráb város.

A belső hadműveleti területre tartoznak Ausztriában: Kelet-Galiciából a Turka, Stari-Sambor, Przemysl és Jaroslau ker. kapitányságoktól keletre fekvő terület és Bukovina. Oroszlengyelországban, a már jelzett három kerület

és a Visztulától jobbra fekvő terület. Magyarországon: Ujvidék város; Bács-Bodrog vármegyéből a titli járás, Torontál vármegyéből az antalfalvai, pancsovai járások és a nagybecskerek járásnak Nagybecskerek városától és a Nagybecskerek—Antalfalva vasutivonaltól délre fekvő része: Pancsova város, Temes vármegyéből a temeskubini, fehértemplomi és verseci járás, valamint Versec és Fehértemplom városok; Krassó-Szörény vármegyéből az ujmoldovai, orsovai, jámi, borovicsi és terogovai járások; valamint a karánsebesi járásnak az a része, amely a Magura, Marga és Pojan Nedjei hegyektől, valamint a terogovai járás határától keletre, illetőleg délkeletre fekszik. Horvátszlavonországban Szerém vármegye; Bosznia—Hercegovinában: Turla, Sarajevó és Mostar kerületek; valamint egész Dalmácia, Finne város és kerülete: Lika-Kravaba és Modrus Rijeka vármegyék és Ausztriában: Tirolnak a külső hadműveleti területre nem tartozó részei: továbbá egész Karinthia, Krajna és a Teigermüllék

A külső és belső hadműveleti területekre csakis az új igazolványi jeggyel lehet utazni s a két hadműveleti terület határvonalának átélézésére is ez igazoló jegyek jogosítanak. Válthatók a hivatalos órák tartama alatt a rendőrség I em. 18. sz. szobájában.

Nagyvárad, 1915. szeptember 18-án.

Rendőrfőkapitányság.

Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-telep 11. számú házában AZONNAL kiadó. Irte-
s-hatni a Gazdasági és Iparbanknál

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
27021—1915 szám.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokságnak M. A. 31139/1915 számú átirata szerint a hadügyministeriumnak tudomására jutott, hogy sok község a nekik az előírt feltételek alatt átengedett hadifoglyokat magán feleknek azaz nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak, vagy bérlőknek átadja, illetve a valóságban azokat eredetileg azok számára igényeik. Míg a „feltételek” értelmében a községek részére engedélyezett hadifoglyok normális dologi kiadásai egészükben a hadikincstártól fedeztetnek, addig a magán felek részére érvényes szerződési minta értelmében azok a munkaadók által fedezendőek s így a hadikincstár érdekei érzékenyen károsíthatnak.

A hadifoglyoknak a községek részére ilyen különösen kedvező feltételek alatt való átengedése azon szempontból történt, hogy első sorban a kis paraszt földbirtokosok részére munkaerőket a behívott családtagok részbeni kárpótlásául nyújtson, de semmi esetre sem forog fenn azon szándék, hogy nagyföldbirtokosoknak, nagyobb birtokosoknak és bérlőknek államköltségen díjtalanul földmunkások rendelkezésére bocsájtassanak.

Miután ilyen esetek még majdnem minden nap ismétlődnek, a katonai parancsnokság indítatva érzi magát arról gondoskodni, hogy ezen visszaélés egyszer s mindenkorra megszüntessék, oly módon, hogy adott esetben hadifoglyok igénylését egyszerűen megtagadja és a hadügyministernek jelentést tesz.

Mindamellett a hadifoglyok kiszolgáltatása továbbra is folyamatban marad, miért is a kérelmezők az őszi munkákra kérelmeiket a pozsonyi I. számú cs. és kir. katonai parancsnoksághoz már most adják be, hogy a hadifoglyok a kívánt határidőre idejekorán kiszolgáltathatók is legyenek.

Minden megkeresés kivétel nélkül sürgőnyileg a beérkezés sorrendje szerint lesz elintézve, minden erre vonatkozó sürgetés felesleges és céltalan. A kérelmezők tartózkodjanak tehát attól mivel azáltal a normális ügymenet megkárosíthatik és más megkeresések elintézés hiábavaló módon késleltetetik.

Nagyvárad, 1915. szeptember 14.
Elemény Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi Miniszter ur 9000—915. eln. számú körrendelete folytán ezennel közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű: 1865 évtől 1872. évig bezárólag terjedő időközben született népfelkelésre kötelezettek bemutatató szemléje Nagyváradon a László Vilmos-utca 3. sz. a. sorozó helyiségben (volt esendőriskola) 1915. évi szeptember hó 27. napjától október hó 6. napjáig terjedő időközben fog megtartatni a következő sorrendben:

1915. évi szeptember hó 27. én (Hétfőn) a nagyváradai illetőségű 1872. évi születésűek és az 1871. évi születésűek közül az A. kezdőbetűtől S.-ig bezárólag.

1915. évi szeptember 28. án (Kedden) a nagyváradai illetőségű 1871. évi születésűek és az 1870. évi születésűek és az 1869. évi születésűek közül. A. től I.-ig.

1915. évi szeptember hó 29. én (Szerdán) a nagyváradai illetőségű 1869. évi születésűek K.-tól Z.-ig és az 1868. évi születésűek.

1915. szeptember 30. án (Csütörtökön) a nagyváradai illetőségű 1867. évi születésűek és az 1866. évi születésűek közül az A.-tól K.-ig bezárólag;

1915. évi október 1. én (Pénteken) a nagyváradai illetőségű 1866. évi születésűek és az 1865. évi születésűek.

1915. évi október 2. án (Szombaton) az idegen illetőségű 1872., 1871. évi születésűek és az 1870. évi születésűek A.-tól C.-ig;

1915. évi október 4. én (Hétfőn) az idegen illetőségű 1870. évi születésűek H.-tól Z.-ig és az 1869. évi születésűek;

1915. évi október 5. én (Kedden) az idegen illetőségű 1868. és 1867. évi születésűek;

1915. évi október hó 6. án (Rzedán) az idegen illetőségű 1866. és 1865. évi születésűek,

tésűek, továbbá az eddigi népfelkelő bemutatató szemlére bármi okból elmaradtak.

Felhívom ennél fogva az 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezettek, hogy a mindenkor reggel 8 órakor kezdődő bemutatató szemlén, tisztán és rendes tiszta öltözetben annál is inkább jelenjenek meg, mert a meg nem jelenők karhatalommal vezetnek elő, s azonfelül az 1890. évi XXI. t.-c. 4. § a értelmében katonai büntető eljárás útján egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel fognak büntettetni.

Azon körülményt, hogy az illető egyén a honvédségben, hadseregben milyen rangot viselt, a birtokában levő tiszti kinevezési okmánnyal, végelbocsátó levéllel esetleg népfelkelési igazolványi könyvvel stb. a szemle alkalmával igazolni tartozik.

Az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére vonatkozó igényt a népfelkelő bemutatató szemlén kell érvényesíteni. — Az igényt a szemlebizottság elé állás alkalmával élő szóval kell bejelenteni, s egyúttal a tudományos képzettséget igazoló tanulmányi bizonyítványt is fel kell mutatni.

A karpaszomány viselésére igénnyel bir minden népfelkelő bemutatató szemlén fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezett egyén tekintet nélkül arra, hogy annak idején állott e már, s ha igen, mennyi ideig és mily minőségben katonai szolgálatban — aki igazolni tudja, hogy az egyévi önkéntességre jogosító tudományos képzettségnek birtokában van.

A megkívánt tudományos képzettséget bírja az, aki akár 1912. évi XXX. t.-c. végrehajtási utasításában felsorolt, akár pedig a régi véderőtörvények hatálya alatt jogosultságot nyújtott tanintézetek valamelyikét elvégezte, bármikor is szerevén meg a vonatkozó tanulmányi bizonyítványt.

Nagyvárad, 1915. szeptember hó 6.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
25708—1915 szám.

Hirdetmény.

A nagyváradai honvédkiegészítő parancsnokság 3064—1915 sz. megkeresése folytán közhírré teszem, hogy azon magyar honos katonatisztek, zászlósok és tiszthelyettesek valamint legénységi állományú egyének számára — a Horvát Szlavon országokban illetékesek kivételével — a kik a háza védelmében a haretőren megsbesültek és ennek következtében esonkulást, vagy bönulást szenvedtek, a minek következtében eddigi életpályájukat meg kell változtatniok, a folyó hó folyamán Budapesten a kereskedelmi ismeretek elsajátítása céljából egy 4 és egy 10 hónapos kereskedelmi tanfolyam fog megnyitni.

A tanfolyamba való felvételre vonatkozó feltételek s minden szükséges tudnivalóra a városi tanács katonai ügyosztálya (II. em. 31. sz. szoba) ad felvilágosítást, illetve ezen tanfolyamokra való jelentkezés ott történik.

Megjegyzem, hogy a háboruban esonkult és bönult hivatásbeli és tartalékos tiszték, zászlósok és tiszthelyettesek minden külön előtanulmányi igazolás nélkül és minden külön felvételi vagy különbözeti vizsgálat nélkül jelentkezhetnek felvételre a kereskedelmi főiskolákra, a melyeknek tanulmányi ideje két évre terjed. Ilyen kereskedelmi főiskolák: 1. a budapesti kereskedelmi akadémia, 2. a kolozsvári kereskedelmi akadémia, 3. a budapesti keleti kereskedelmi akadémia, 4. a fumei kiviteli akadémia. A főtnevezett hallgatók ezen főiskolában is tandíjmentességet fognak élvezni.

Nagyvárad, 1915. szept. hó 7.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Nagyváradai fióküzletek:

Kossuth-utca 5. Gyárepület.
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradai fióküzletek:

Kossuth-utca 5. Gyárepület.
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.
fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.